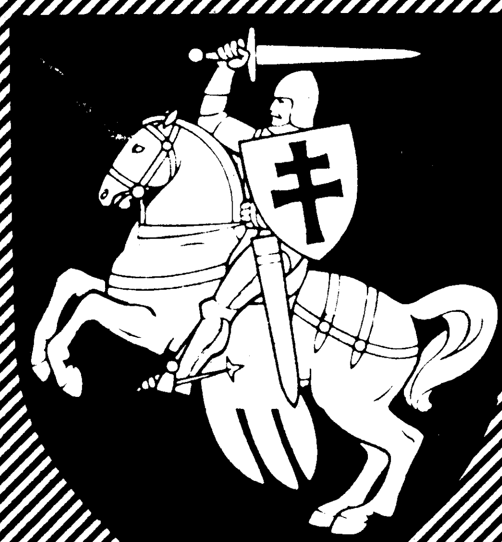

ВЫБАР

ГАЗЕТА ДЭМАКРАТЫЧНЫХ ПЛЫНЯЎ ПРЫДЗВІНСКА- ПРЫДНЯПРОЎСКАГА КРАЮ

№ 27 (55) 18—24 жніўня 1993 г. Кошт 5 рублёў

25 ліпеня адбылося чарговае пасяджэнне Сойму БНФ «Адраджэньне». Прынятыя на ім дакументы, спадзяемся, будуць цікавыя для нашых чытачоў.

Пра новую ініцыятыву ураду Беларусі

Заява Сойму БНФ «Адраджэньне»

Сойм Беларускага Народнага Фронту «Адраджэньне» адзначае, што пагаршэньне эканамічнага становішча ў Беларусі вынікае з антырэфарматарскай пазыцыі ўраду і намэнклятурнай большасьці Вярхоўнага Савету. Адсутнасьць самастойнай палітыкі кіраўніцтва Беларусі, панаваньне ў ім кампродарскіх элемэнтаў дазваляе ўладным структурам Расеі ажыцьцяўляць адкрыта імпэрскую палітыку ў дачыненьні да Беларусі, выкарыстоўваючы сваю паліўна-энэргетычную і сыравінную манаполію.

Пагаршэньне эканамічнага стану ў Беларусі і Ўкраіне дало палітычным колам Расеі, зьвязаным з вайскова-прамысловым комплексам, магчымасьць выкарыстаць прапанову заключэньня «славянскага эканамічнага саюзу» у сваіх інтарэсах, пазбавіць гэтыя краіны эканамічнае самастойнасьці. Паступовая ліквідацыя незалежнасьці Беларусі і Ўкраіны можа адбыцца шляхам арганізацыі наддзяржаўных бюракратычных структураў і праслаўтага «цэнтру».

Заключэньне г. зв. эканамічнага саюзу з Расеяй разам з падпісаньнем ваенна-палітычнай дамовы аб калектыўнай бясьпецы замацуе прысутнасьць чужых войскаў на нашай зямлі, эканамічна раззброіць нас, зацягне ў ваенныя авантуры Расеі.

Доказамі гэтаму зьяўляюцца правакацыйная і супярэчная Хэльсінскім пагадненьням пастанова Вярхоўнага Савету Расейскай Фэдэрацыі пра Севастопаль, умяшаньне Расеі ва ўнутраныя справы Эстоніі, войны ў Абхазіі і Таджыкістане, дзе непасрэдны ўдзел бярэ расейскае войска і куды ўжо плянуюць уцягнуць Беларусь.

Рэалізацыя пляну «славянскага эканамічнага саюзу» падкладае бомбу пад існаваньне СНД, аддзяляе Расею ад Сярэдняй Азіі і кансалідуе апошнюю з суседнімі азіяцкімі краінамі, зьмяняе геапалітычную сытуацыю на Ўсходзе. Гэты плян, за які ўхапіліся шчыльна зьвязаныя з ВПК беларускі і ўкраінскі прэм'еры, сьведчыць, што для расейскага ВПК прысутнасьць Расеі на Украіне і Беларусі нашмат важнейшая за няўдалую расейскую палітыку ў Азіі, разблытваць вузлы якой хочуць прымусіць і нас.

Папярэднія шырока прапагандаваныя эканамічныя ініцыятывы ўраду Беларусі і яго кіраўніцтва скончыліся правалам.

Сойм БНФ асуджае супярэчныя інтарэсам нашага народу захады Старшыні Савету Міністраў Беларусі і тых урадоўцаў, што яго падтрымліваюць. Нельга дапусьціць стварэньня «эканамічнага саюзу» дзеля палітычнае гульні, у мэтах задавальненьня матэрыяльных інтарэсаў пануючай у Беларусі намэклятуры, аднаўленьня імпэрыі і ўлады вайскова-прамысловага комплексу за кошт незалежнасьці Беларусі.

Прынцыпы, якія гарантуюць бясьпечную і дабрабытную будучыню нашай краіне,—гэта нэўтралітэт, рынкавыя рэформы ў эканоміцы, каардынацыя ўзаемавыгодных дачыненьняў з усімі суседзямі, найперш на поўдні і поўначы, вызваленьне з-пад манапольнай сыравіннай залежнасьці ад Расеі, эканамічнае, палітычнае і культурнае вяртаньне ў Эўропу, свабоднае разьвіцьцё беларускага грамадства, нацыянальна-культурнае адраджэньне.

Аб грашовай рэформе ў Расеі і бязьдзейнасьці кіраўніцтва Беларусі

Заява Сойму БНФ «Адраджэньне»

Чарговы раз Вярхоўны Савет Беларусі, урад і Нацыянальны банк краіны прадэманстравалі няздольнасьць праводзіць самастойную дзяржаўную палітыку.

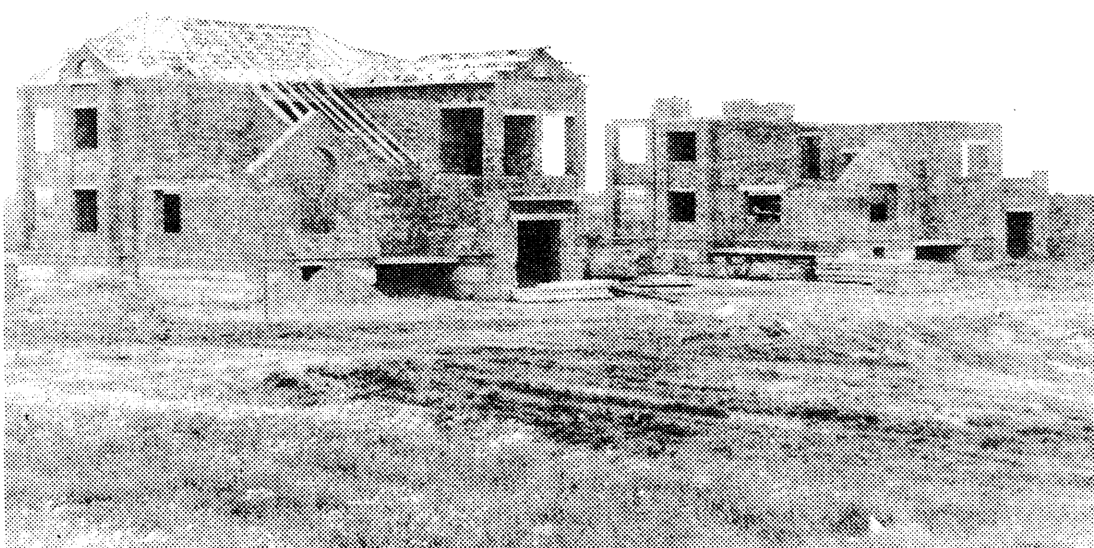
Расейскі ўрад зьдзейсьніў грашовую рэформу, якая ўдарыла па інтарэсах іншых краін былога СССР, дзе знаходзіцца ў абарачэньні расейскі рубель. У гэтых умовах кіраўніцтва Беларусі так і не наважылася прыняць рашэньне пра ўвядзеньне нацыянальнае валюты, хаця інтарэсы нашай дзяржавы пільна вымагаюць такога кроку.

Сойм БНФ падкрэсьлівае вераломны ў дачыненьні да Беларусі спосаб правядзеньня рэформы з боку расейскага ўраду.

Сойм нагадвае, што БНФ ня раз папярэджваў Вярхоўны Савет і ўрад Беларусі пра неабходнасьць для нашай краіны падрыхтаваць сваю крэдытна-фінансавую сыстэму і ўвесьці ўласныя грошы. Але на працягу трох гадоў гэтая прапанова адхілялася. Зараз нашыя людзі вымушаны спажываць плён згубнае палітыкі кіраўніцтва дзяржавы.

Безадказнасьць паводзінаў кіраўнікоў краіны вымушае ставіць пытаньне пра неадкладную адстаўку Старшыні Савету Міністраў і старшыні Нацыянальнага банку Беларусі.

Чые «дваранскія гнёзды»?

На здымку—два катэджы. Наколькі нам вядома, адзін з іх будуецца значнай службовай асобай Віцебскага гарвыканкама, а другі—не менш важнай асобай органаў унутраных спраў.

Абодва маюць добраўпарадкаванае жыллё, але скажыце, калі ласка, хто ж не марыць выйсці на досвітку на балкон двухпавярховага асабняка, акінуць позіркам спакойную гладзь Заходняй Дзвіны, удыхнуць на поўныя грудзі ап'яняючага летняга паветра і паслухаць пералівістыя пошчакі салаўя?

Ці не праўда, добрае суседства?

На гэтым жа ўзгорку атрымалі зямельныя ўчасткі каля 30 грамадзян сярод якіх шмат кіраўнічай «эліты». І хутка тут будуць расці хаткі, як грыбы пасля цёплага дожджычка.

Кожны жадаючы можа ўбачыць «будоўлю века» ўласнымі вачыма, праехаўшы па вул. Зеленагурскай.

Пазіраючы на гэтыя катэджы, міжволі ўспамінаем «крылаты» выраз «бацькі народаў»: «Жыццё стала лепш, жыць стала весялей».

Можа, хто-небудзь у гэтым сумняваецца?

Язэп КАЛЮЧКА.

У ГАЗЕЦЕ:

Нарэшце

Напрыканцы студзеня 1992 года з-за злачынных дзеянняў былых (цяпер) спецназаўцаў К. Лускіна ды В. Баграца трагічна загінуў студэнт II курса Віцебскага медінстытута А. Баранаў.

Спатрэбілася паўтара гады, каб справа дайшла да суда. Праўда, патрабаванне грамадскасці аб разглядзе справы ў Віцебску было праігнаравана Вярхоўным судом рэспублікі.

25 жніўня а 10 гадзіне ў Аршанскім гарадскім судзе пад старшынствам А. Карэтнікавай пачнецца першае паседжанне судовага працэсу.

А. ФЕМІДАЎ.

Лісты чытачоў

ПАВАЖАНАЯ РЭДАКЦЫЯ!

Да вас звяртаюцца жыхары вуліц П. Марозавай і Л. Чайкінай у Полацку. У дадзены час паскоранымі тэмпамі ідзе забудова прыбярэжнай паласы, прылягаючай да іншых вуліц. На працягу 3 км у нашым мікрараёне не засталося ніводнай прыбярэжнай зоны, дзе можна было б свабодна падысці да берага Дзвіны. Карэннае насельніцтва фактычна загнана ў штучна створаную рэзервацыю. Навокал—толькі забароненыя зоны: чыгуначны мост, база «Ваенгандаль», «Полацкі водаканал», дачы супрацоўнікаў гарвыканкама.

У раёне, дзе няма элементарных умоў для чалавечага жыцця, дзе тры вуліцы—Мірная, Навасёлаў і Журбы—практычна затоплены ў балоце, пачата новае будаўніцтва і адбіраецца апошні глыток свабоды. Па гэтай вузкай паласе зямлі праходзяць два напорных вадаводы з высокім ціскам чыстай пітной вады, два высокавольтных кабелі напружаннем 10 тысяч і 6 тысяч вольт. У сувязі з гэтым, паводле будаўнічых нормаў і правілаў узвядзенне якіх-небудзь жылых збудаванняў забаронена. Акрамя таго, існуе ахоўная прыбярэжная зона згодна з Законам Рэспублікі Беларусь «Аб ахове навакольнага асяроддзя». Гэта што тычыцца юрыдычных і будаўнічых нормаў.

Але ёсць тут і маральны аспект. І гэта асабліва балюча ўспрымаецца старажыламі нашага мікраёна. Справа ў тым, што пры вызваленні Полацка у 1944 годзе Савецкай арміяй у час фарсіравання Зах. Дзвіны, тут, на беразе, загінула да двух батальёнаў нашых салдат. Іх астанкі мясцовыя жыхары знаходзілі і праз шмат гадоў пасля заканчэння вайны.

На працягу доўгіх гадоў на гэтай прыбярэжнай паласе размяшчаліся паркгадавальнік Полацкага зелянгаса і маленькая спартыўная пляцоўка. Цяпер прыгожы парк знішчаны, футбольнае поле заарана і абгароджана сеткай.

Як можна будаваць жыллё на крыві і астанках нашых салдат, на трубаправодах высокага ціску, на электрычных кабелях з напружаннем 10 тысяч і 6 тысяч вольт?

Мы лічым дзеянні гарадскіх улад у дадзеным выпадку злачыннымі, бо яны сваімі дыктатарскімі рашэннямі падмянілі законы і нормы Рэспублікі Беларусь. Хто адкажа за здзек над насельніцтвам Полацка?

А. ХРУЦКІ
і яшчэ 20 подпісаў.

Ад рэдакцыі. Хто ж абароніць простых людзей ад здзеку мясцовых уладаў? І ці здольна наогул гэта зрабіць цяперашняе кіраўніцтва на ўсіх узроўнях да Вярхоўнага Савета ўключна? А можа, у нас ніякай улады і няма? Напэўна, усё ж такі ёсць, але занятая яна справамі больш важнымі, чым клопат аб простым людзе—«прыхватызацыяй» дзяржмаёмасці, будаўніцтвам шыкоўных катэджаў і да т. п.

А што можа зрабіць газета—выданне, апазіцыйнае цяперашнім уладам і ніяк гэтымі ўладамі не падтрыманае? Толькі надрукаваць калектыўны ліст палачан, каб праблемы, ўзнятыя ў ім, набылі грамадскі рэзананс. Што ж датычыць магчымых канкрэтных парушэнняў юрыдычных і будаўнічых нормаў, то тут на наш погляд, сваё слова абавязана сказаць пракуратура.

А простым людзям застаецца адно: дабівацца роспуску Саветаў усіх узроўняў, у першую чаргу Вярхоўнага, і правядзення датэрміновых выбараў.

ДАНІЛА ВАСІЛЕЎСКІ—ВЫБІТНЫ ДАСЛЕДЧЫК УСХОДНЯЕ БЕЛАРУСІ

Васілеўскі Даніла Мінавіч—вядомы беларускі краязнавец, гісторык, літаратуразнаўца, педагог і публіцыст 20—30-х гадоў нашага стагоддзя. Працы Д. Васілеўскага, будучы важным даробкам агульнабеларускае навукі, прысвечаныя, галоўным чынам, Усходняй Беларусі—Полаччыне, Віцебшчыне, Аршаншчыне, Магілёўшчыне, і з гледзішча рэгіянальнага маюць яшчэ большую, надзвычай высокую каштоўнасць. Аднак ягоныя жыццё і творчасць, на жаль, дагэтуль не атрымалі належнае вядомасці ды ацэнкі.

Васілеўскі Даніла Мінавіч нарадзіўся 17 снежня 1889 года ў вёсцы Новае Сяло Бешанковіцкага павета Віцебскае губерні. Пасля заканчэння школы працягваў вучобу ў Полацкай настаўніцкай семінарыі. Прыкладна ў 1908 годзе малады семінарыст упершыню пазнаёміўся з беларускай літаратурай і нацыянальна-культурным рухам. У 1909 годзе Даніла Васілеўскі стаў сябрам полацкага інтэлігенцкага гуртка народніцка-сацыялістычнай арыентацыі «Вястун ведаў» (кір. Вітнер). З 1910 года Д. Васілеўскі зацікавіўся беларускім фальклорам і пачаў збіраць яго ў Полацкім павеце. Пасля семінарыі паступіў у Віцебскі настаўніцкі інстытут. У студэнцкія гады пачаў пісаць літаратурныя замалёўкі і карэспандэнцыі з Віцебшчыны ў беларускую газету «Наша ніва», у віцебскі, ды інш. перыядычны друк. Скончыўшы інстытут, у 1914—21 гадах працаваў школьным настаўнікам у розных месцах губерні, інструктарам у органах народнай адукацыі ў Віцебску і Полацку. Напрыканцы 1920 года быў адным з заснавальнікаў Полацкага таварыства па вывучэнню мясцовага краю.

* * *

З 1921 года жыў у Воршы і працаваў інспектарам народнай адукацыі. У 1922 годзе ў № 4 часопіса «Работник просвещения и искусства» з'явілася першая грунтоўная літаратуразнаўчая праца Д. Васілеўскага «Отзвуки музы Н. А. Некрасова в новейшей белорусской литературе». У 1923 годзе Д. Васілеўскі арганізаваў Віцебскае губернскае бюро краязнаўства, звязанае з Інстытутам беларускае культуры ў Менску, а пасля далучэння Віцебскай губерні да БССР у 1924 годзе ён стаў намеснікам старшыні Аршанскага акруговага таварыства краязнаўства.

Перыяд творчай актыўнасці Д. Васілеўскага пачаўся з часу уз'яднання ўсходнебеларускага этнічнага абшару з БССР і супаў з эпохай культурна-нацыянальнага адраджэння рэспублікі ў 20-х гадах. Д. Васілеўскі стаў актыўным дзеячам беларусізацыі Аршаншчыны. Ягоныя артыкулы па надзённых пытаннях развіцця школьніцтва, падрыхтоўцы настаўніцкіх кадраў, аб развіцці краязнаўчага руху ды інш. часта друкуюцца ў мясцовым і рэспубліканскім (часопіс «Асвета», газета «Савецкая Беларусь», інш.) друку. Побач публіцыстыкі змяшчаюцца і ягоныя навуковыя працы.

У 1925 годзе ў № 2 часопіса «Аршанскі Маладняк» быў выдрукаваны грунтоўны навуковы артыкул даследчыка «Паэт Ян Баршчэўскі аб Беларусі (З уласных лістоў яго да пані Карсак)». Неўзабаве у № 5 часопіса «Полымя» быў надрукаваны ягоны артыкул «Новыя матэрыялы творчасці Яна Баршчэўскага». У тым жа годзе Д. Васілеўскі быў прыняты кандыдатам у аршанскую філію літаратурнага аб'яднання «Маладняк».

У 1926 годзе пабачыў свет першы выпуск акруговага краязнаўчага зборніка «Аршаншчына», рэдактарам і асноўным аўтарам якога быў Д. Васілеўскі. У зборніку быў выдрукаваны ягоны гісторыка-крытычны разгляд творчасці выбітных навукоўцаў Раманава, Сапунова, Нікіфароўскага, Насовіча пад назвай «Краязнаўчая праца на Усходзе Беларусі». У № 6 часопіса «Маладняк» быў змешчаны ягоны гісторыка-літаратурны артыкул «Пясняр вясковага адраджэння», а ў №№ 2—3 часопіса «Наш край»—артыкул «Сталецце краязнаўчай працы на Беларусі». 14 сакавіка на старонках газеты «Савецкая Беларусь» з'явілася нататка «Новыя знаходкі ў Аршаншчыне». Д. Васілеўскага пра краязнаўчую працу ў акрузе, а ў нумары ад 26 сакавіка—«Да апрацоўкі бібліяграфіі аб Беларусі». У апошняй публікацыі аўтар уздымаў праблему адсутнасці сістэмы бібліяграфіі ў беларускай навуцы і выказваў прапановы па выпраўленні становішча.

У 1928 годзе Д. Васілеўскі выдаў «Кароткі нарыс гісторыі Горацкага раёна і г. Горак» («Працы навуковага Таварыства па вывучэнню Беларусі», том 3). Найбольш важнымі артыкуламі гэтага перыяду сталі «Друк на Аршаншчыне» (зб. «Аршаншчына», Орша, 1928) і «З гісторыі Аршанскага друку» (час. «Наш край», №№ 6—7). Ён працягваў займацца публіцыстыкай, напісаў літаратурныя замалёўкі «Ворша зімой» («Савецкая Беларусь», 5 студзеня) і «Глуш на пераломе» (там жа, 29 сакавіка).

Недзе напрыканцы 20-х гадоў Д. Васілеўскі ўступіў у шэрагі КПБ(б), стаў старшынёй Аршанскага краязнаўчага бюро і, па сумяшчэнні з іншымі пасадамі, пачаў выкладаць у аршанскім Беларускім педагагічным тэхнікуме.

У 1928 годзе аршанскі навуковец выдаў артыкул «Пад аховай роднай песні: з перапіскі Яна Баршчэўскага» («Маладняк», № 1) і ў 1929 годзе два літаратуразнаўчыя даследаванні—«Паэма «Тарас на Парнасе» ў краязнаўчым асвятленні» (час. «Наш край», № 5), і «Арцём Ігнатавіч Вярыга і яго літаратурна-грамадская чыннасць» (час. «Полымя», № 6) Асаблівай арыгінальнасцю вылучалася апошняя праца, у якой Д. Васілеўскі спрабаваў устанавіць аўтарства і час напісання паэмы «Тарас на Парнасе».

Тым часам у БССР набірала моц кампанія барацьбы з так званымі «нацыянал-дэмакратамі». Рэпрэсіі ахапілі ў першую чаргу дзеячаў нацыянальнай культуры і мастацтва, навукі. Натуральна, быў заўважаны вядомы і аўтарытэтны дзеяч на беларускай культурнай ніве Даніла Васілеўскі.

18 жніўня 1929 года ў газеце «Звязда» з'явіўся артыкул Я. Чалядзінскага «Патрэбна рашучая рэарганізацыя», у якім абвінавачваліся ў нацыянал-дэмакратызме некаторыя аўтары часопіса «Полымя», у тым ліку Д. Васілеўскі.

Турэмнае фота Д. Васілеўскага з архіваў магілёўскага УКДБ.

Я. Чалядзінскі, характарызуючы апошнюю публікацыю Д. Васілеўскага пра А. Вярыгу-Дарэўскага, пісаў: «аўтар... варочаецца да гістарычнага ўгрунтавання «вялікасьці беларускай нацыі», крычыць аб яе праве на самастойнае дзяржаўнае нацыянал-дэмакратычнае вызначэньне. Наогул, твор Васілеўскага яра нацыянал-дэмакратычны. Ім узьнята пытаньне аб стварэньні чарговага нацыянальнага гэроя ў папярэдніку Кастрычнікавай рэвалюцыі, гэроя, патрэбнага для беларускага нацыянал-дэмакратызму. Заходніцкія тэорыі ў гісторыі, размовы аб межах 1772 году могуць служыць толькі на карысьць Пілсудзкаму».

Падобныя газетныя артыкулы служылі ў той час сігналам для карных органаў, а часам непасрэдна імі інспіраваліся. Д. Васілеўскага гэтым разам прычакала досыць лёгкая кара—Аршанскі акружкам КПБ(б) выслухаў ягоныя тлумачэнні і вынес яму спагнанне па партыйнай лініі. Пасля 1929 году ён перастаў актыўна друкавацца. Праўдападобна, спрацаваў чалавечы інстынкт самазахавання.

13 студзеня 1931 года ў той жа газеце «Звязда» быў выдрукаваны артыкул Б. Табайніка пад назвай «Як аршанскі «гісторык» Васілеўскі растлумачвае сутнасць нацыянал-дэмакратызму». Паводле артыкула, партыйная ячэйка КПБ(б) Аршанскага саюзу працаўнікоў асветы даручыла Д. Васілеўскаму выступіць перад настаўнікамі з дакладам «Аб нацыянал-апартуністычнай дзейнасці Ігнатоўскага», былога наркама асветы рэспублікі, вядомага грамадскага дзеяча і навукоўца. Далей пісалася, што даручэнне Д. Васілеўскі «вырашыў скарыстаць для барацьбы супроць гэнэральнай лініі партыі, супроць ленінскай нацпалітыкі і для абароны «пакрыўджанага» Ігнатоўскага».

Д. Васілеўскі ў сваім дакладзе прызнаваў толькі некаторыя памылкі Ігнатоўскага і не ўбачыў у ягонай дзейнасці «сыстэмы нацыянал-дэмакратычных поглядаў». На думку аўтара, тайная мэта памяркоўнасці дакладчыка—захаванне агентуры нацыянал-дэмакратызму ўнутры партыі». Артыкул завяршаўся забавязлівай высновай: «Аршанская партарганізацыя павінна зрабіць для сябе з нацыянал-дэмакратычнай вылазкі Васілеўскага адпаведныя вывады». Неўзабаве Д. Васілеўскі быў выключаны з партыі.

* * *

Праўдападобна, менавіта згаданыя абставіны вымусілі навукоўца выехаць з Воршы. З 1931 года ён стала жыў у Магілёве. Выкладаў эканоміку на педагагічным рабфаку**, геаграфію на геаграфічным факультэце Магілёўскага педагагічнага інстытута. Быў членам Секцыі навуковых працаўнікоў г. Магілёва, браў удзел у працы навуковых і краязнаўчых арганізацыяў, часам выступаў у друку. У 1932 годзе ў № 12 часопіса «Савецкая краіна» быў надрукаваны допіс Д. Васілеўскага «Краязнаўчая справа ў Магілёўскім раёне». Быў адным з кіраўнікоў навуковай брыгады, якая займалася геаграфа-эканамічным апісаннем Магілёўскага раёна. У 1932 годзе быў адноўлены ў партыі. Відаць, пасля гэтага працаваў па сумяшчэнні ў Аршанскім педагагічным інстытуце. З часам быў прызначаны дэканам геаграфічнага факультэту МПІ.

У лістападзе-снежні 1936 года ў Магілёве органы НКУС арыштавалі групу выкладчыкаў і навукоўцаў. 9 снежня 1936 года супрацоўнікі НКУС прыйшлі ў дом № 78 па вуліцы Вялікая Грамадзянская, дзе жыла сям'я Васілеўскіх.

Па адной справе разам з Д. М. Васілеўскім праходзілі выкладчыкі беларускае мовы МПІ Павел Пруднікаў і Валянцін Чудовіч, настаўнік з Віцебска Сцяпан Рыжыкаў і дырэктар Калінінскага інстытуту павышэння кваліфікацыі настаўнікаў Васіль Рудніцкі. Усе яны абвінавачваліся ў прыналежнасці к «контрреволюционной нацдемовской контрабанде в процессе преподавания» (у дакументах менавіта так—«контрабанде»), ідэалізацыі контррэвалюцыянера Смоліча і ягоных падручнікаў, контррэвалюцыйным выхаванні студэнтаў. На папярэднім следстве арыштаваныя вінаватымі сябе не прызналі.

21 красавіка 1937 года спецыяльная судовая калегія Вярхоўнага суда БССР у Менску прысудзіла Д. Васілеўскага да 5 год лагернага зняволення з пазбаўленнем па адбыцці кары выбарчых правоў на 3 гады. 7 лютага 1938 года гэты прысуд быў апратэставаны намеснікам старшыні Вярхоўнага суда СССР В. Ульрыхам як «не соответствующий материалам дела и чрезвычайно мягкий». 29 кастрычніка 1938 года судовая калегія Магілёўскага абласнога суда, перагледзеўшы справу, прысудзіла Д. М. Васілеўскага да пазбаўлення волі на 10 год, і адпаведна правоў—на 5.

* * *

Кару Даніла Васілеўскі адбываў у лагерах Пячорскага і Варкуцінскага краеў, пры гэтым працягваў займацца краязнаўчымі пошукамі. З 1945 года жыў на вольным пасяленні, працаваў буравіком у Варкуце.

13 чэрвеня 1956 года Прэзідыум Вярхоўнага суда БССР прыняў рашэнне аб адмене справы, па якой быў засуджаны Д. М. Васілеўскі, і ў шэрагу іншых «за бяздоказнасцю выстаўленага... абвінавачання» ён быў рэабілітаваны.

Аднак, як паказала жыццё, рэабілітацыі другой паловы 50-х гадоў для многіх рэпрэсіраваных беларускіх дзеячаў мелі вузкі, фармальна-юрыдычны характар. Адныя і пасля рэабілітацыі заставаліся непажаданымі асобамі на бацькаўшчыне, творы ды імёны другіх у большай ці меншай ступені яшчэ доўгі час замоўчваліся.

Даніла Васілеўскі ўжо не вярнуўся ў Беларусь. Падарванае ў лагеры і ў паўночнай высылцы здароўе не дазволіла яму ізноў заняцца навуковай працай. Апошнія гады пасля рэабілітацыі ён дажываў у паўднёвым горадзе Феадосіі. Там жа памёр 28 снежня 1963 года.

Юры В.

P.S. Бібліяграфія твораў і асноўныя біяграфічныя факты падаюцца паводле энцыклапедычнага слоўніку «Беларускія пісьменнікі» (т. 1, Мн., 1992, с. 522). Інфармацыя пра арышт, прысуды і рэабілітацыю падаецца паводле даведкі Упраўлення КДБ па Магілёўскай вобласці № 5382—сн ад 21.10.92.

Пра майго бацьку

Уся Варкута, хто ведаў, смяяліся над Васілеўскім, які, «атрымаўшы сваё ў першы раз 5—3», не супакоіўся (пісаў); пакуль не «дабіўся» 10—5. Я таксама недаўмевала, чаму бацька, разумеючы, што да чаго, дабіваўся перагляду сваёй справы. Ён пасмейваўся разам з усімі, што «дастукаўся» і маўчаў. Я ж толькі зусім нядаўна здагадалася, што перагляд справы быў адзіны магчымасцю сустрэцца з маёй мамай, якую ён вельмі кахаў, цаніў, верыў ёй. І яна ўсяго гэтага была дастойнай. У час гэтай сустрэчы тата ёй сказаў: «Калі я даведаюся, што цябе ў мяне няма, мне нішто не патрэбна». Мама адказала: «Не думай пра гэта. У нас з табой дзіця». (Гэта я). Мама заўсёды падтрымлівала бацьку, ніколі нідзе не адракалася ад яго.

А ў 1945 годзе, калі яго вызвалілі «умоўна-датэрмінова за добрую працу», мы да яго паехалі. Ехалі паўгода, бо была

(Працяг на 3-й стар.)

ПРА МАЙГО БАЦЬКУ

(Заканчэнне. Пачатак на 2-й стар.).

адна чыгуначная каляя да Варкуты. Спачатку жылі ў маленькім пакоі. Я спала на сталу, таму што месца не было. Потым кватэру атрымалі. Дом наш заносіла снегам вышэй даху. Здалёк ён, як і іншыя, быў падобны на сумёт, з якога ішоў дымок, бо коміна не было бачна.

Калі запытаць у мяне зараз, які застаўся самы цёплы ўспамін у жыцці, адкажу: вакол снег, завея заносіць усё, паўночнае ззянне, людзі пахаваліся ў свае дамы. А ў нашай камунальнай кватэры, у нашай сям'і цёпла, светла, усмешкі, жарты, музыка. Мае бацькі асабліва любілі «Зорку Венеру» і іншыя песні ў выкананні Александроўскай.

У 1950—58 гадах я вучылася ў Маскве ў інстытуце і ардынатуры. Штодзённа перапісвалася з бацькамі. І зараз такое адчуванне, быццам яны са мной.

Нашу сям'ю паважалі, зласлівілі па-добраму: «Пульхерыя Іванаўна (здаецца) і Апанас Мікіціч», бо яны заўсёды былі разам. «Падабацсніку Васілеўскаму цёпла, прасторна і надзейна пад такім абцасам»,— гэты жарт бацька таксама падтрымліваў.

Магілёўскі перыяд жыцця бацькі, мне здаецца, быў шчаслівым для яго. Жылі на кватэры, але адны, без цешчы. Бабуля была наездамі. Бацька быў гаспадар. Былі планы надзеі, творчасць і шчаслівае сямейнае жыццё, дзе заўсёды быў жарт, на які маці была майстар у адносінах да бацькі. Яны заўсёды размаўлялі, смяяліся (бабуля казала: «Аб чым можна столькі ўвесь час гаварыць?»). З іншымі бацька быў нешматслоўным, маўклівым. Часцей яго бачылі ўтаропленым у кнігу. А я падыходзіла і прасіла: «Тата, што ты нюхаеш, дай і мне панюхаць». Тады ён падхопліваў мяне на плечы і я ездзіла, трымаючыся за яго чупрыну, па пакоях.

Бацькі любілі веласіпед, часта ездзілі, а я, малая, у таты на раме.

Неяк у Варкуце бацькі здзівілі ўсіх, калі ўскочылі бадзёра (а ў мамы 100 кг было!) на чыесьці ровары і зрабілі віртуозны «круг пашаны» па пасёлку.

Але ўжо ў Варкуце тата хварэў. Я не ведала яго ў моцы. Толькі па расказах. Калі яго ўзялі, мне было 4 гады.

Часта ўспаміналі, як я нарадзілася ў Магілёве. Мама загадвала педкабінетам у інстытуце і вучылася са мной у лоне. Аднойчы ў 1932 г. не прыйшла на заняткі (а была дакладчык, акуратнай). Сталі студэнты пытацца, што з ёй. Нехта сказаў: «У яе нарадзілася дачка!» Усе ахнулі. «Адкуль?»—«Я сам бачыў як Васілеўскі яе рэгістраваў. Завуць Ала».

Яшчэ яны любілі ўспамінаць, як бацька пісаў артыкулы. Напіша экспромт і чытае матулі. Калі яна заснула на 10-й старонцы, бадзёра нёс у рэдакцыю: «Жонка заснула на 10-й старонцы—можна друкаваць». Калі на 2—3-й—у стол, на пераапрацоўку. Гэты жарт тата вельмі любіў.

Успаміналі вечары ў інстытуце, калі бацька, якога без кніжкі ў руцэ цяжка было ўявіць, раптам пачынаў танцаваць. Мазурка, кадрыль добра атрымліваліся.

Нічога не захавалася ад магілёўскага перыяда. Усё, што было, я аддала у «Мемарыял» Масквы і Варкуты.

Магілёў я не памятаю. Цьмянае штосьці: што жылі пад гарой, што непадалёк жыла сям'я нашых сяброў—настаўніца Вера Іванаўна, яе муж і дарослыя сыны. А вось пах антонаўкі яе сада і як мяне любілі ў гэтым доме, помню ўсё жыццё.

Бацька вельмі любіў Беларусь, мову сваю. І як бы ён быў рады чуць яе зараз!

Я не ведаю, на жаль, роднай мовы—толькі асобныя словы, што гучалі ў сям'і, а гучала штонебудзь беларускае пастаянна.

Былі ў бацькі нейкія асабістыя адносіны з Я. Купалам, Я. Коласам, але мала што магу сказаць яшчэ. Я ж ведала толькі хворага бацьку, веды ўрывачныя. А запісы гавораць, што было, нават у час хваробы, кола інтарэсаў: Пушкін, вайна 1812 г., гісторыя Беларусі.

Я вельмі ўсцешаная, што памяць пра бацьку жыве на Беларусі. І сама Беларусь становіцца на ногі. І дай Бог, каб расцвітала, рабілася такой, аб якой марыў бацька. Вельмі ён любіў сваю Радзіму. Яе фальклор, гісторыю, краязнаўства, нацыянальны строй, прыроду... Усім, хто мае дачыненне да памяці майго бацькі, нізкі мой паклон і ўдзячнасць!

Роднай Беларусі—росквіту. Яна столькі перанесла, столькі крыві праліла за сваю гісторыю, асабліва найноўшую. Я рада, што і бацькава кроў засталася ў роднай зямлі і, дасць Бог, будуць усходы.

Ганна ВАСІЛЕЎСКАЯ,
г. Масква.

Пад покрывам натоўпу

Крытычны стан беларускае кнігі відавочны. Наклады паменьшаюцца ад выдання да выдання, пляны выдавецтваў выконваюцца горш, чым праміналыя працоўныя пяцігодкі, а большасьць кніг, якім усё ж пашэнціла «матэрыялізавацца», бязладна пыляцца па кнігарнях, згубіўшы апошнюю надзею кагосьці зацікавіць. Спробы абеларусіць сімяноnaў ды лемаў і гэткім чынам прыцягнуць тутэйшага чытача да беларускага слова, прыкметных посьпехаў не прынесьлі. Каб хоць неяк зьвярнуць увагу пакупнікоў да сваіх твораў, некаторыя з аксакалаў сацыялістычнага рэалізму пачалі шчыраваць на дэтэктыўных і авантурна-прыгодніцкіх палетках. Але, як высьветлілася, беларуская літаратура ні ў вадным з жанраў ня здольная сёньня існаваць без бюджэтных «батарэяк сілкаваньня». На тое шмат прычынаў, але прычыны гэтыя хвалююць толькі зацікаўленых асобаў (у тым ліку й аўтара гэтых радкоў).

Усё мацней гучаць пісьменьніцкія скаргі: на неспрыяльныя ўмовы, на адсутнасьць урадавага клопату, на нізкія ганарары, на значнае пагаршэньне сацыяльнай абароны... А наклады й надалей з зайздросным пастаянствам памяншаюцца, беларускамоўная кніга працягвае займаць у беларускіх кнігарнях сціплыя куточкі. Становішча пагаршаецца не ў апошнюю чаргу эканамічнаю крызай. Бяздушны бульдозэр псэўдарынкавых адносінаў працягвае мэтадычна пляжыць беларускую літаратуру эпохі сацыялістычнага рэалізму. Трапляюць пад бязьлітасны нож ня толькі паказальныя ўзоры канфармісцкага літісканьня, але і тое-сёе з вартага ўвагі нашчадкаў. Усё пад адзін грабеньчык.

Капітаны Саюза пісьменьнікаў Беларусі згубілі ўсе арыенціры. Ранейшыя расклады перабльталіся, зьнікла аўра таямнічасьці й прэстыжнасьці з «аўгусьцейшых асобаў», «інжэнэраў чалавечых душаў». Паўсюдная камэрцыялізацыя пачала ўсталёўваць іншы лад мастацкага жыцьця, паўсталі новыя варункі існаваньня творчай асобы, рэалізацыі ейных здольнасьцяў. Заклікі спыніць гэты разбуральны працэс раўназначны закліку спыніць час. Двойчы не ўвайсці ў вадну раку. Таму відавочна, хуткім часам адбудуцца значныя зьмены і ў духоўнай галіне—мастацтве. Зьмены наблі-жаюцца кардынальныя, але гэта ня значыць, што творцы павінны дружна адмовіцца ад звыклых сёньня тэмаў, хвормаў, жанраў і г. д., і з галавою кінуцца ў вір пошукаў новага. Якія б, нават самыя рэвалюцыйныя пераўтварэньні не зьдзяйсьняліся, да прыкладу, у сельскай гаспадарцы, усё адно людзі, якія занятыя ў ёй, мусяць вырошчваць хлеб.

Калі адбываюцца кардынальныя зьмены—гэта заўсёды цяжка. Вось і Старшыня Найвышэйшай Рады Станіслаў Шушкевіч на сустрэчы зь пісьменьнікамі (12 кастрычніка 1992 г.) не паабяцаў прысутным цяплічных умоваў. Адчуваючы, што прывілеям у СП прыходзіць канец, увесь генэралітэт Саюза пісьменьнікаў пачаў шпарчэй уладкоўваць свае «звышактуальныя» творы, расьпіхваючы пры гэтым Мрыя, Ластоўскага, Дубоўку, Аляхновіча да іншых. Хто ведае, калі яшчэ атрымаецца пабачыць новую кнігу, выдрукаваную за дзяржаўны кошт?

Няўжо прычыны крызы толькі ў рынкавым наступе? Нават калі й так, дык, мусіць, трэба неяк улічваць падзеі апошніх дзён, іх запатрабаваньні (асабліва, калі разумееш, што падзеі гэтыя незваротныя).

Дык што замінае СП бачыць сьвятло ў канцы рынкавага тунэлю? Не ў апошнюю чаргу—двурушніцкі, няшчыры калектывізм. Сёньня СП Беларусі ўяўляе сабой своеасаблівы калгас, які ў лепшым выпадку не зьвяртае ніякай увагі на былых і новых, узьнікшых апошнім часам, аднаасобнікаў: у вас свае праблемы—у нас свае, у вас свая літаратура—у нас свая. Пісьменьніцкая арганізацыя ўсяго толькі прысвоіла сабе манапольнае права гаспадарыць у беларускай літаратуры. І ня дзіва, бо літсістэма ў часы бальшавіцкага панаваньня створана была зь вядомай мэтай. Калі і ўзьнікалі спаміж яе сяброў нейкія непаразуменьні, дык найчасьцей «баталіі» чыніліся на пабытовай ганарарна-пасадавай глебе. Таму й хапала такой вялікай па эўрапейскіх сумерах дзяржаве двух літаратурных часопісаў: «Полымя» ды «Маладосьці». Друкаваліся ў іх усе разам, плячом да пляча, да-кладней, патыліца да лоба—у чарзе па надрукаваньне (праўда, і тут былі свае «льготнікі»). Таму і ўсталяваўся за беларускімі пісьменьнікамі трывалы імідж: рахманыя, безаблічныя, бесканфліктныя. Нават пасьля гістарычных падзеяў, якія грунтоўна растрэсьлі ўвесь былы «Саюз непарушны», з Саюзам пісьменьнікаў Беларусі нічога ня здарылася: ён не расколоўся, як у Расеі, у ім не зьявіліся ані фракцыі, ані літсуполкі, ані плыні (маецца на ўвазе творчыя, а ня змоўніцка-хаўрусныя). Адзінае, на што хапіла розуму й спрыту ў некаторых ягоных дзеячоў, дык гэта заснаваць некалькі прыватных камэрцыйных выдавецтваў, якія пачалі спаборнічаць з існуючымі дзяржаўнымі ў справе тыражаваньня «анжэлік» і «эмануэлей» (зразумела, па-расейску). Аднак, калі дзяржвыдавецтвы вымушаныя лезьці ў масскультуру, ратуючы сваё незайздроснае становішча, дык прыватныя выдавецтвы робяць звычайны бізнес. Таму да літаратурнага працэсу на Беларусі камэрцыйныя выдавецтвы амаль ня маюць ніякага дачыненьня.

Такім чынам, ствараецца ўражаньне, што й сёньня СП Беларусі—калектыў аднадумцаў. Захаваньне маналітнасьці СП падаецца як адзіны шлях, які вядзе да выратаваньня ня толькі беларускае літаратуры, але й нават усяе нацыі. Але ж нішто так не нівелюе творчыя асобы, як калектывісцкі гамуз. У падобных аб'яднаньнях заўсёды дзейнічае залатое правіла—не вытыркайся. Да хлусьлівага (прытворнага) калектывізму трэба яшчэ дадаць правінцыйнае таўро, якое засталося нам у спадчыну ад больш хвальшывага калектыву—«эсэсэсэраўскай» пісьменьніцкай арганізацыі, філіяй якой зьяўляўся СП БССР. Гэтая падначаленасьць замацавала за беларускімі пісьменьнікамі іх больш нізкую рэйтынгавую службовую прыступку.

Дык адбудуцца зьмены ў СП Беларусі? Пытаньне рытарычнае. Зьмены, якія няўхільна набліжаюцца, не залежаць ад чыёйсьці думкі ды пазыцыі. Яны непазьбежныя, і ў першую чаргу ў выдавецкай палітыцы. Бо сёньня «Полымя» і «Маладосьць» зьбіраюць пад сваімі вокладкамі ўсё, што да іх прыб'еццa або ўладкуецца. Кіраўніцтвы шаноўных выданьняў ніколі не праводзілі цывілізаванай выдавецкай палітыкі, «тоўстыя» беларускія часопісы ніколі не мелі свайго акрэсьленага твару. Бо абслугоўвалі ўвесь калектыў (паспрабуй каму зь сяброў СП катэгарычна адмовіць—сканд пасыпліцца ва ўсе ўстановы, не выключна, што й у ААН). Калі структуры СП і здолеюць «прабіць» яшчэ колькі новых літчасопісаў, дык усё адно вельмі хутка яны пераўтворацца ў дакладныя адбіткі «Полымя»—«Маладосьці». У беларускіх пісьменьнікаў хопіць твораў для любой колькасьці выданьняў, абы ганарары плацілі. Ці не тут сакрэт невялікага аўтарытэту нашых літчасопісаў?

Ці будзе надалей існаваць магчымасьць выдаваць тое, што нікому не патрэбна? Якім чынам растлумачыць некаторым сябрам СП, што няма магчымасьці (у першую чаргу фінансавай) выдаваць за дзяржаўны кошт усё, што яны напісалі?

У цывілізаваным грамадзтве чалавек не павінен нагадваць шэрую істоту, хавацца пад покрывам натоўпу. Бо кожны—непаўторны, надзвычайны, адзінкавы экзэмпляр. Таму мастацкія густы й схільнасьці ў розных людзей мусяць быць рознымі. Задаволіць гэтыя густы зможа толькі значная колькасьць мастацкіх выданьняў, кожнае зь якіх возьме свой адметны накірунак—рафінавана-эстэцкі, інтэлектуальны, мадэрновы, канцэптуальны і г. д. Ці зможа сёньняшні СП Беларусі ўсталяваць гэткі стракаты пэрыядычны літаратурны друк (нават калі будуць вырашаны фінансавыя пытаньні)? Калі не, дык хто зможа?

Алесь АРКУШ,
галоўны каардынатар Таварыства Вольных Літаратараў.

Беларуская пошта ўносіць сваю лепту ў справу Адраджэння, мацаваньня незалежнасці нашае дзяржавы. Яна працягвае выпускаць паштовыя знакі, прысвечаныя беларушчыне. Сёлета калекцыі філатэлістаў папоўніліся шэрагам прыгожых марак, сярод якіх і серыя «Вырабы з саломы». На здымку вы бачыце дзве з 4 марак камплекта.

Расце і без лямантну

А называецца «РПТС»—«Республиканская партия труда и справедливости». Ды чаму і не расці, калі расце незаконна.

Некалькі месяцаў таму назад з Менску прыязджаў агітатар ад гэтай партыі. У працоўны час, з універсітэцкім камандзіровачным пасведчаннем у кішэні і мегафонам у руцэ ён агітаваў працоўных вучэбна-вытворчага прадпрыемства інвалідаў па зроку ўлівацца ў шэрагі новай партыі, якая будзе змагацца за сацыяльную справядлівасць.

Сёння ж у адміністрацыйным корпусе прадпрыемства, на адным паверсе з адміністрацыяй, аргкамітэт новай партыі атрымаў памяшканне і павесіў шыльду з указаннем часу працы. Як вы здагадваецеся, час яго работы супадае з часам працы калектыву ВВП БелТІЗ.

Цікава, якую ж справядлівасць будзе адстойваць гэтая партыя, калі з самага пачатку сваёй бурнай дзейнасці плюе на законы і працуе на дзяржаўным прадпрыемстве?

Уявіце сабе, які лямант паднялі б камуністычныя выданні, калі б там працаваў аргкамітэт БНФ ці Грамады!

І як бы рэагавала пракуратура?

Анатоль КАРЧЭЎСКІ,
сябра БНФ.

Станіслаў МАЗУРКЕВІЧ

* * *

Сустрэчы першыя хвіліны
Не варта ўголас ганьбаваць,
Але ж прыехаў на радзіму,
А роднай мовы не чуваць!

Няўжо забылі матак словы
Дзяўчыны тут і юнакі?..
Няўжо і ў час перабудовы
Не загавораць землякі?

г. Эліста, Калмыкія.
Кастрычнік 1989 г.

Здаецца, што можа змусіць самых розных людзей сабрацца ў наш складаны, такі супярэчлівы час? Пэўна, не будзе перабольшаннем, калі скажам: сапраўдная прыгажосць і культура.

Менавіта яны ўжо ў пяты раз паклікалі віцяблянаў на штогадовае Пушкінскае свята. Між іншым, адзінае такое ў свеце, бо звязанае з нашым горадам, з дарогай праз яго вялікага паэта.

М. К.

На фота: На сьвяце выступіў з традыцыйным вітальным словам старшыня Пушкінскага камітэта, паэт Давід Сімановіч (справа). Уладзімір Папковіч і Тадзяна Кляшторная прачыталі свае пераклады на беларускую мову твораў Пушкіна. Публіка ўважліва слухала.

Траянскі конь для Беларусі

Як вядома, большасць беларускага парламента прагаласавала за ўступленне Беларусі ў сістэму калектыўнай бяспекі. Супраць гэтага рашуча выступілі апазіцыя БНФ, дэмакратычныя партыі, кіраўнік дзяржавы С. Шушкевіч.

І вось час расставіў усё на свае месцы, выявіў, як цяпер кажуць, «хто ёсць ху».

У апошнія тыдні зноў выбухнулі баі ў Таджыкістане. Загінулі пагранічнікі. Забіты й наш зямляк з Рэчыцы. Бітвы ля мяжы вядуць рэгулярныя часці 201-й расійскай дывізіі. Урадавыя войскі Таджыкістана змагаюцца з баявікамі. Канфлікт пашыраецца. Рэспубліка зноў стаіць на парозе грамадзянскай вайны.

Лідэры некаторых палітычных партый Расіі, былы камандуючы аб'яднанымі войскамі СНД Я. Шапашнікаў ужо адкрыта гавораць, што расійскія войскі не могуць самі кантраляваць сітуацыю на граніцах Таджыкістана, і патрэбны ўвод войскаў іншых краін Садружнасці.

Значыць, ёсць магчымасць, што беларускія хлопцы пойдуць ваяваць за чужыя інтарэсы за тысячы кіламетраў ад радзімы. І віною таму—парламент. Дык хто даў права дэпутатам ахвяраваць жыццямі нашых дзяцей, братоў, бацькоў? Хіба для гульні ў вайну мы выбіралі Вярхоўны Савет? Няўжо нам мала ахвяр Афгана?

Хачу звярнуцца да ўсіх сумленных грамадзян: патрабуйце ад дэпутатаў, якіх выбіралі вы ў ВС, адмены пастановы аб уваходзе нашай краіны ў сістэму калектыўнай бяспекі. Бо ваенны саюз для Беларусі, як той сумна вядомы конь, з дапамогай якога старажытныя грэкі ашукалі ды перамаглі абаронцаў Троі.

Пішыце лісты пратэсту ў Вярхоўны Савет. Выказвайце пратэст сёння, бо заўтра будзе позна. Подых вайны ўсё мацней.

Мікола СЯЛЯНСКІ.

Супрацоўніцтва працягваецца

У пачатку месяца ў рэдакцыі нашае газеты прайшла сустрэча прадстаўнікоў дэмакратычных партый ды руху ў Віцебска з кіраўніком арганізацыі па міжнародных кантактах (IBW) Вольфгангам Копфам з Нінбурга (ФРГ). Адбыўся карысны абмен думкамі пра далейшыя шляхі супрацоўніцтва між IBW і віцебскімі дэмакратамі.

Б. БАРЫСАЎ.

У кінатэатрах горада з 18 па 22 жніўня

«Беларусь»

«На Дзерыбасаўскай добрае надвор'е, або на Брайтан-Біч зноў ідуць дажджы» (Расія). 9.40 (толькі 22.08), 11.30, 13.20, 15.10, 17.00, 18.50, 20.40.
«Пляжныя дзяўчынкі» (ЗША, малая зала). 14.00, 16.00, 18.00, 20.00.
Аўтаадказчык 14028.

«Спартак»

«Мігранты» (Расія). 12.00, 14.00, 16.00, 17.50, 19.40, 21.30.
Аўтаадказчык 365121.

«Кастрычнік»

«Палёт «Чорнага Анёла» (ЗША). 12.00, 14.00, 16.00, 18.00, 20.00.
Аўтаадказчык 365544.

«Брыганціна»

«Сем ізумрудаў на кінжале» (Кітай). 14.45, 16.30, 18.15.
«Месца дзеяння—ЗША» (ЗША). 15.15, 17.00, 18.45, 20.30.
Дзіцячыя сеансы. 12.15, 13.30, 10.15, 11.30, 12.45, 14.00.
Аўтаадказчык 18179.

«Мір»

«Чортавыя лялькі». 11.00, 12.30, 14.00, 15.30, 16.55, 18.25, 19.55.
«Секс-візіт» (ЗША). 11.55, 13.35, 15.15, 17.00, 18.40, 20.20.
Аўтаадказчык 362223.

«Усход»

«Гадзюка». 14.00, 15.40, 17.30, 19.20.
Аўтаадказчык 332926.

Відэатэатр «ВІЦЬБА»

Аўтаадказчык 14945.

Прыемна і Шушкевічу, і Глазунову

Больш месяца мінула пасля паведамлення пра збор віцеблянінам І. Глазуновым подпісаў у падтрымку спікера парламента, каторы адстойвае нейтралітэт Беларусі. І вось цікавая й даволі нечаканая навіна—Глазуноў атрымаў ліст памочніка намесніка Старшыні Вярхоўнага Савета І. Росліка, які, па даручэнню С. Шушкевіча, падзякаваў за дзеянні ў падтрымку кіраўніка дзяржавы, за выказаныя меркаванні ды прапановы.

Ю. С.

Анатоль КАРЧЭЎСКІ

Жарт дачніка

Усё лета дождж
бясконцы лье—
зусім здурнела неба,
а ў мяне
душа пяе,
бо паліваць не трэба.

28 жніўня адбудзецца традыцыйны фестываль беларускай аўтарскай песні «Аршанская бітва-93», прысвечаны 479-ай гадавіне вядомага бою.

Па традыцыі фестываль праводзіцца на мейсцы Аршанскае бітвы на беразе Дняпра. Гасцей будуць сустракаць на прывакзальнай плошчы чыгуначнага вакзала Оршы ад 10 да 19 гадзіны. Пачатак фэсту а 20 гадз.

Кантактныя тэлефоны ў Оршы (8-261): 2-45-42, 2-24-06, 2-00-74.

Праграма мастацкіх фільмаў на рэшту тэлетыдня

СЕРАДА, 18 жніўня

Беларускае тэлебачанне

9.10 і 21.45. «Дзяжурная аптэка».
11.10. «Апошні рэпартаж». 1-я і 2-я серыі.
13.40. «Капітан Нэма». 2-я серыя.
22.15. «Сэрцы чатырох».

Канал «Астанкіна»

8.45 і 18.00. «Проста Марыя».
11.20. «Канікулы Пятрова і Васечкіна, звычайныя і неверагодныя». 2-я серыя.
13.00 і 1.05. «Спрут-3». 5-я серыя.

Канал «Расія»

11.05 і 19.25. «Санта-Барбара».
13.25. «Следапыт».

Санкт-Пецярбургскае тэлебачанне

8.20. «Мая другая мама».
12.45. «Дон Кіхот».
14.30 і 23.00. «Сяло Сцяпанчыкава і яго жыхары». 1-я і 2-я серыі.

ЧАЦВЕР, 19 жніўня

Беларускае тэлебачанне

8.55 і 21.45. «Дзяжурная аптэка».
9.25. «Сэрцы чатырох».
13.40. «Капітан Нэма». 3-я серыя.

Канал «Астанкіна»

8.50 і 18.00. «Проста Марыя».
11.20. «Адкуль вада цячэ».
12.05 і 0.35. «Спрут-3». 6-я і 7-я серыі.
21.10. «Невяртанец».

Канал «Расія»

10.55. «Санта-Барбара».
19.25. «Сукіны дзеці».

Санкт-Пецярбургскае тэлебачанне

14.40. «Сяло Сцяпанчыкава і яго жыхары». 2-я серыя.
20.45. «Мая другая мама».
23.30. «Небяспечны чалавек».

ПЯТНІЦА, 20 жніўня

Беларускае тэлебачанне

9.00. «Дзяжурная аптэка».
11.20. «Скандальнае здарэнне ў Брыкмілі». 1-я і 2-я серыі.
13.40. «Твар на мішэні».
22.05. «Загадка адасобленага матэля» (Мексіка).

Канал «Астанкіна»

8.20. «Я прыйшоў».
12.55. «Дробязі жыцця».
20.55. «Суіні» (Вялікабрытанія).

Канал «Расія»

10.20. «Безбацькоўства».
16.55. «14 супраць 30». 1-я серыя.
19.25. «Санта-Барбара».

Санкт-Пецярбургскае тэлебачанне

7.15. «Прыгоды на маленькіх астравах».
8.25. «Мая другая мама».
13.15. «Небяспечны чалавек».
14.40. «Рэспубліка ШКІД».
23.00. «Дарога на Санта-Фе» (ЗША).

СУБОТА, 21 жніўня

Беларускае тэлебачанне

8.25. «Загадка адасобленага матэля».
15.55. «Аэліта, не чапляйся да мужчын».
21.50. «Сяджу на галінцы, і мне добра» (Чэха-Славакія).

Канал «Астанкіна»

18.50. «Ці Джэй Хукер» (ЗША). Фільм 1-ы.
20.40. «Блакітнае і шэрае» (ЗША).
1.00. «Дэкалог-ІІІ» (Польшча).

Канал «Расія»

11.00. «Дзелавыя людзі».
19.25. «Трыо» (Чэхія).

Санкт-Пецярбургскае тэлебачанне

8.40. «Дарога на Санта-Фе» (ЗША).
10.40. «Людзі, як рэкі».
13.05. «Тры вясёлыя змены». 1-я і 2-я серыі.
22.55. «Давай пажэнімся».

НЯДЗЕЛЯ, 22 жніўня

Беларускае тэлебачанне

9.40. «Фуэтэ».
13.40. «На парозе жыцця» (Нарвегія).
15.30. «Вячэрні лабірынт».
21.05. «Студэнцкія канікулы» (ЗША).

Канал «Астанкіна»

23.45. «Памерці за...» (ЗША).

Канал «Расія»

11.00. «Вучань лекара».
19.25. «І вяртаецца вецер».

Санкт-Пецярбургскае тэлебачанне

8.20. «Давай пажэнімся».
14.40. «Тры вясёлыя змены». 3-я серыя.
16.45. «Дрэнны добры чалавек».
18.30. «Мой бацька—маршал».
23.00. «Лета радавога Дзедава».

Заснавальнік

Віцебскі гарадскі клуб выбаршчыкаў «За дэмакратычныя выбары»

Галоўны рэдактар Барыс ХАМАЙДА

РЭДАКЦЫЙНАЯ РАДА:
Валянцін АРЛОЎ
Хрыстафор ЖАЛЯПАЎ
Васіль ІГНАЦЕНКА
Юры ЛАЎРЭНАЎ
Ларыса МІХНЕВІЧ
Міхась ПАЎЛАЎ
Уладзімір ПЛЕШЧАНКА
Леанід ТАМАРОВІЧ
Ігар ЦІШКІН

Мастак **Р. Клікушын.**
Фотаздымкі **М. Міхайлава.**
Адрас рэдакцыі: 210601, м. Віцебск, вул. Гогаля, 17.
Тэл. 37-35-06, 37-28-44.

Аўтары апублікаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор ды дакладнасць пададзеных фактаў, цытатаў, гаспадарча-статыстычных даных, уласных імёнаў, геаграфічных назваў і іншых звестак. А таксама за тое, што ў матэрыялах пададзены звесткі, якія з'яўляюцца дзяржаўнай ці спецыяльна ахоўваемай законам таямніцай.

Рэдакцыя можа апублікаваць артыкулы ў парадку абмеркавання, не падзяляючы пункт гледжання аўтара.

Пры перадруку спасылка на «Выбар» абавязковая.

Рукапісы не вяртаюцца й не рэцэнзуюцца.

Бягучы рахунак рэдакцыі № 200700962 у Віцебскім камерцыйным банку (Віцкамбанк). Код (МФО) банка 150801701.

Газета набраная і надрукаваная афсетным спосабам у Віцебскай узбуйненай друкарні імя Камінтэрна: г. Віцебск, вул. Шчарбакова-Набярэжная, 6.

Выдаецца з кастрычніка 1991 г.

Выходзіць штотыднёва па сярэдах

Нумар падпісаны да друку 17.08.1993 г. у 17.15

Наклад 1500 экз.

Кошт 5 руб.